

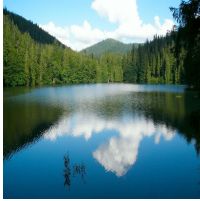
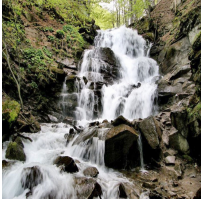
А. В. Маханець

Міжгірський район

МІЖГІРСЬКИЙ РАЙОН – район, що знаходиться у північно-східній частині [Закарпатської області](#). Межує на Пн. Зх. з Воловець, на Зх. – зі Сваляв. та Іршав., на Пд. Зх. – з Хуст., на Пд. Сх. – з Тячів. р-нами Закарп. обл.; на Сх. – з Рожнятів., на Пн. Сх. – з Долин. р-нами Івано-Фр. обл.; на Пн. – зі Сколів. р-ном Львів. обл. Утвор. 1946 як Волів. округ. Від 1953 – сучасна назва. Площа 1,2 тис. км². За переписом насел. 2001, у М. р. мешкали 50 057 осіб (складає 99,0 % до 1989); станом на 1 січня 2017 – 47 959 осіб; переважно українці. У складі р-ну – смт Міжгір'я та 43 села (див. Колочава, Майдан). Лежить у Карпатах; пн. і сх. частини – у межах Вододільного хребта і Внутр. Горган. У центр. частині – низькогір., хвилястий слаборозчленований, у пд.-зх. і пд. (Полонинський хребет, частиною якого є гірський масив Красна) – середньогір. рельєф. Місцевість р-ну лісиста (понад 61 % тер.; переважають хвойні та букові ліси), багата на мінерал. води вуглекисло-хлор-натрієвого та вуглекисло-хлор-кальцієвого типу (розвідано понад 50 джерел, з них 43 від 1984 є гідрол. пам'ятками природи місц. значення). Виявлено незначні поклади торфу, буд. каменю та річк. гравію. Щороку тут збирають сотні тон дикозростаючих плодів, ягід і грибів. Протікають великі річки Тересля (з притоками Негровець, Сухар, Брадулець, Озерянка) та Ріка (Мохнатий, Рипинка, Петровець, Голятинка, Студений), що впадають у Тису (бас. Дунаю). У пн.-сх. частині р-ну, побл. підніжжя г. Озірна, на вис. 989 м над р. м. – оз. Синевир. На понад 60 % пл. р-ну – бурі гірські лісові, на понад 25 % – буроземні гірсько-лучні, у річк. долинах – дерновопідзолисті ґрунти. 1989 створ. Нац. природ. парк «Синевир» (40 400 га), в якому діють єдиний у Європі Музей лісу та сплаву й єдиний в Україні Центр реабілітації бурих ведмедів. Серед об'єктів природно-заповід. фонду: заг.-держ. значення – заказник Кам'янка (ліс., 1974, 328 га), пам'ятки природи Великий яворець та Обнога (ботан., 35 га), Голятин (ліс., 42 га; обидва – 1972); місц. – заказники Грабовець (ландшафт., 1990, 118,6 га), Кантина (іхтіол., 1972, 25 га), Озірце (1983, 322,2 га), Омножанський (2005, 495,3 га; обидва – гідрол.), пам'ятки природи Дуб звичайний, Сосна звичайна (обидві – ботан.), Водоспад Шипіт (гідрол.; усі – 1969). Значні рекреац. ресурси сприяють розвитку туризму. Схили гірського масиву Боржава на околицях с. Пилипець придатні для гірськолиж. спорту; на межі Іршав. р-ну та М. р. туристи часто відвідують г. Кук. У М. р. культивуються вирощування картоплі, м'ясо-молочне тваринництво, вівчарство. Практично всю с.-г. діяльність зосереджено в особистих господарствах населення. У галузі вівчарства працюють фермер.

господарства «Явірник» та «І.В.К». Значна кількість жит. р-ну займається худож. промислами. У М. р. – Міжгір. мед. коледж, Міжгір. профес. ліцей, Колочав. міжшкіл. навч.-вироб. комбінат, 36 заг.-осв. навч. закладів, Міжгір. дит. муз. школа; рай. б-ки для дорослих і дітей, 26 сільс. бібліотеч. установ, рай. Будинок культури, 23 сільс. клуб. установи; рай. лікарня, 12 амбулаторій заг. практики сімей. медицини, 32 фельдшер.-акушер. пункти. У Колочаві функціонують музеї: істор.-етногр. чеського письменника Івана Ольбрахта (тут він прожив 6 р.), «Старе село» (скансен), «Колочавська вузькоколійка», «Радянська школа», «Чеська школа». Виходять газети «Верховина» (рай.) і «Синій вир». За межами р-ну здобув популярність дит. фольклор. колектив «Волошин» із с. Річка. Функціонують 30 готелів та міні-готелів, 4 бази відпочинку; у с. Сойми – санаторій «Верховина». Храми: громад УПЦ МП – 39, УГКЦ – 26, християн віри євангельської – 4, свідків Єгови – 2, євангел. християн-баптистів – 1, адвентистів сьомого дня – 1. Пам'ятки дерев'яної архітектури: нац. значення – Введен. церква та дзвіниця у с. Буківець (1808), Микол. церква та дзвіниця у с. Верхній Студений (1804), Микол. церква та дзвіниця у с. Ізки (1798), Святодухів. церква та дзвіниця у с. Колочава (1795), Михайлів. церква та дзвіниця (18 ст., 1818), Благовіщен. церква та дзвіниця (1820) у с. Негровець, церква Різдва Богородиці та дзвіниця у с. Пилипець (1780), Микол. церква та дзвіниця у с. Подобовець (кін. 17 ст., 1785), Микол. церква та дзвіниця у с. Рекіти (17 ст., 1751), Дмитрів. церква у с. Репинне (1780), Введен. церква та дзвіниця у с. Розтока (1759), Покров. церква та дзвіниця у с. Синевирська Поляна (1817), Введен. церква та дзвіниця у с. Торунь (1809); Михайлів. церква у с. Верхній Бистрий (1933), Микол. церква у с. Голятин (1750), Микол. церква (1830), Іллін. церква (1926) у с. Лозянський, Введен. церква у с. Лопушне (1928), каплиця у с. Майдан (19 ст.), Благовіщен. церква у с. Нижній Студений (1820), каплиця у с. Новоселиця (1-а пол. 19 ст.), Введен. церква (18 ст.), Вознесен. церква (1936) у с. Потік, Микол. церква та дзвіниця (1797), Покров. церква (1930) у с. Присліп, Петропавлів. церква (18 ст.), Покров. церква (1924), Успен. церква (1937) у с. Репинне, Василів. церква у с. Сойми (1934), Покров. церква у с. Стригальня (1913), Іванів. церква у с. Тітківці (1931), Микол. церква у с. Тюшка (1808). Збереглися фрагменти лінії «Арпада» (оборонні споруди часів 2-ї світової війни) у Терелян. долині (села Синевирська Поляна, Синевир, Негровець, Колочава). Серед видат. уродженців – президент Карпат. України, громад.-політ. діяч, Герой України А. Волошин (с. Келечин), брати літературознавець, критик, чл.-кор. НАНУ Олекса та фольклористи Михайло і Степан Мишаничі (с. Лісковець), літературознавець, перекладач М. Зимомря, мовознавець М. Сюсько, брати фізики, матеріалознавці Дмитро та Микола і філософ Михайло Блецкани (усі – с. Голятин), фізико-хімік Ф. Бобонич (с. Вучкове), фізіолог М. Клевець, геоботанік С. Попович (обидва – с. Негровець), лікар-радіолог Ф. Теличко (с. Ізки), економіст С. Аржевітін (с. Колочава), прозаїки, публіцисти А. Дурунда (с. Рекіти), В. Феденишинець (с. Репинне), поет О. Янчик (с. Верхній Студений), скульптор, графік, медальєр, живописець, засл. художник України М. Белень (с. Лісковець), живописець М. Біланіна (с. Синевирська Поляна), учасник нац.-визв. і правозахис. руху В. Ґурдзан (с. Лісковець), діяч Карпат. Січі в 1938–39 Ф. Тацинець (с. Келечин).

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Міжгірський район / А. В. Маханець // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-65113>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).